
 z kapitalistických armád

Vojenská politika USA v Reaganově druhém funkčním období

Uplýnula polovina Reaganova druhého období ve funkci prezidenta Spojených států amerických. Mírová rétorika, která se začala objevovat ve vystoupeních amerického prezidenta i dalších představitelů administrativy USA od začátku roku 1984, vedla k úvahám, zda v zahraniční a vojenské politice Spojených států se něco mění nebo po opětovném zvolení Reagana se může změnit. Tyto naděje mohla posílit ochota americké vlády přijmout sovětský návrh na nové rozhovory o strategických a kosmických zbraních. Slíbené bylo, že na lednovém setkání ministrů zahraničí SSSR a USA přistoupila americká strana i na formulaci cílů jednání — „vypracovat účinná ujednání zaměřená na odvrácení hrožícího zbrojení v kosmu a na zastavení zbrojení na Zemi“.

Vývoj americké politiky v letech 1985 až

1986 však ukázal, že chybí činy, které by opravňovaly k optimistickým prognózám. Naopak realizovaná opatření potvrzují **na-prostou kontinuitu americké vojenské politiky**, koncipované v prvním funkčním období. Skutečné záměry a cíle jsou však před tuzemskou i zahraniční veřejností pečlivěji než dříve kamuflvány. Oficiální dokumenty a projevy ličí vojenskou aktivitu USA jako výhradně obrannou, určenou k zajištění bezpečnosti a zájmů kapitalistického světa před ohrožením ze strany Sovětského svazu, který údajně má v některých vojenských oblastech převahu. Jen občas se někdo vyjádří otevřeněji, např. ministr obrany Weinberger: „Musíme udržovat vojenské síly, abychom dosáhli jasně definovaných diplomatických cílů... Málo lidí pochopilo tak jasně jako prezident Reagan, že v diplomatické rukavici je nutné mít silnou vojenskou ruku.“

Vojenská strategie USA

Ve výroční zprávě Kongresu USA z února roku 1985 charakterizuje Weinberger současnou americkou vojenskou strategii jako pokračování „pružné reakce“, přijaté na počátku šedesátých let. V projevu před senátním výborem USA pro zahraniční vztahy dne 31. 1. 1985 líčí americkou strategii jako obrannou, určenou k odstrašování potencionálního protivníka. Říká: „Udržujeme své síly, jen abychom mohli reagovat na ohrožení naší bezpečnosti a našich zájmů.“ Názyvy vojenských strategií nejsou důležitě. Na první pohled se však liší náplň a cíle vojenskostrategických koncepcí USA v šedesátých a sedmdesátých letech od koncepcí osmdesátých let. Jejich zásady byly vypracovány začátkem Reaganova prvního funkčního období. Prezident je schválil pod názvem strategie „přímé konfrontace“. Oficiálně se tohoto názvu v USA nepoužívá zřejmě proto, že pojmenování nemá „obranň“ nádech. Všechny poválečné vojenskostrategické koncepce USA byly „odvetou“, „reakcí“, „reagováním“. Za jádro všech je vydávána odstrašovací funkce ozbrojených sil.

Odstrašování (deterrence) však nemá jen úlohu pasivní — vyvíjet tlak na protivníka, aby se zdržel jednání, které si strana, vykonávající odstrašování, nepřeje. Z hlediska této strany má odstrašování také funkci aktivní. Spočívá v tom, že jí poskytuje možnost zvolit si eventuálně dobu vhodnou k pokusu o dosažení politických cílů ozbrojenými silami, tedy k rozpoutání války. Aby odstrašování bylo věrohodné, musí ozbrojené síly podle americké vojenské doktríny být schopné odvety, obrany a eskalace konfliktu. Ozbrojené síly, které splňují tyto požadavky, jsou samozřejmě schopné i napadnout a vést útočné operace. Síly odstrašování mohou být zároveň silami agrese.

Koncem sedmdesátých let se v americké vojenské strategii objevil pojem tzv. „**prodlouženého odstrašování (extended deterrence)**“. Byl přijat i do strategie „přímé konfrontace“. Jde o teoretické podepření názorů o možnostech vedení omezené jaderné války v Evropě. Odstrašování nemá ztratit svou funkci ani po zahájení ozbrojeného konfliktu, má být „prodlouženo“ a ve válce za použití jaderných zbraní má plnit omezující roli. Má udržet konflikt se Sovětským svazem v Evropě pokud možno nejdéle pod prahem oboustranného použití strategických zbraní, čímž má být maximálně uchráněno území USA. Teorie „prodlouženého odstrašování“ předpokládá, že

Spojené státy prvním jaderným úderem nezničí všechny hodnotné cíle na území SSSR, budou však mít v záloze prostředky k vyřazení zbývajících kdykoli později. Jejich ohrožení má vyvolat na sovětské straně tzv. „samcodstrašování“, zastavit eskalaci konfliktu a umožnit ukončení války jednáním podle podmínek USA. Tuto pochybnou teorii, která vyjadřuje úsilí americké vlády dosáhnout politických cílů války na co nejvyšší úrovni ozbrojeného konfliktu, stejně jako myšlenku o reálnosti omezené jaderné války v Evropě političtí i vojenští představitelé Sovětského svazu již několikrát kategoricky odmítli.

Odstrašování je obsahem vojenské strategie USA v míru a jeho obranná interpretace je v oficiálních materiálech a vystoupeních náležitě popularizována. Jinou otázkou, a mnohem důležitější, jsou úkoly vojenské strategie v ozbrojeném konfliktu. Ty je nutné vyvozovat z celého komplexu opatření americké vojenské politiky. Weinberger ve své zprávě Kongresu z 8. 12. 1982 potvrzuje existenci této druhé strategie, když říká: „Chybou v myšlení je, jestliže přeneseme obranné pojetí naší strategie v míru na strategii a taktiku, kterou bychom měli uplatňovat ve válce.“

Z konkrétních opatření vojenských příprav USA je možné vyvodit, že současná americká vojenská strategie má tyto **hlavní úkoly**:

— dosáhnout „zaručeného zničení“ protivníka (Sovětského svazu a ostatních států VS) předstihujícím jaderným úderem,

— zabezpečit „přežití“ Spojených států tím, že se zabrání, aby území USA bylo vystaveno napadení, a v případě, že se to nepodaří, maximálním omezením škod na vojenských, politických a ekonomických cílech a ztrát obyvatelstva,

— vojenskou silou zabezpečit zájmy Spojených států v Evropě, v Latinské Americe, na Středním východě a v jihozápadní Asii, ve východní Asii a v Pacifiku, v Africe, přičemž počítat s tím, že ozbrojený konflikt může být veden v několika oblastech současně.

Tyto ambiciózní úkoly, které vyplývají ze světovládých politických cílů USA, jsou po vojenské stránce mimořádně náročné. Vyžadují podstatný růst kvality i kvantity všech druhů ozbrojených sil a řadu dalších opatření v politickém a hospodářském životě země. Nutí orgány zodpovědné za stav vojenské připravenosti, aby usilovaly o dosažení vojenskostrate-

gické převahy nad Sovětským svazem, o vytvoření potenciálu prvního odzbrojujícího úderu a s pomocí spojenců o zabezpečení regionální převahy v jednotlivých zájmových oblastech nebo schopnosti rychle ji dosáhnout. V rozsáhlých vojenských přípravách, které americká vláda zahájila začátkem osmdesátých let a v kterých pokračuje i v Reaganově druhém funkčním období, nejde tedy, jak se snaží propaganda tvrdit, o vyrovnání předstihu SSSR a dohnání zpoždění, zaviněného předešlými americkými vládami. Jde o materiální přípravu k agresí, podaří-li se dosáhnout plánovaného výhodného poměru sil.

Horečné tempo válečných příprav USA v tomto desetiletí dokumentují údaje o vojenském rozpočtu. V letech 1981 až 1984 vzrostly roční přímé vojenské výdaje USA o 45 % (ze 157,5 na 227,4 miliardy dolarů). V Reaganově druhém funkčním období se mají dále zvýšit o více než 40 % (z 253,8 v roce 1985 na 358,4 miliardy dolarů v roce 1988). Za 4 roky Reaganova prvního funkčního období činily vojenské výdaje celkem 780,1 miliardy dolarů, zatímco za druhé období se předpokládá vydat na vojenské účely 1219,1 miliardy dolarů, tedy o 56 % více. Roční výdaje na nákup výzbroje a bojové techniky vzrostly v prvním období o 76 % (z 35,2 na 61,9 miliardy dolarů), ve druhém funkčním období má růst pokračovat a má činit 57 % (z 69,7 na 110 miliard dolarů). V roce 1988 má být na nákup zbraní a bojové techniky vydána již více než trojnásobná částka ve srovnání s rokem 1981. Na výzkum a vývoj bylo vydáno v roce 1981 15,2 miliardy dolarů, v roce 1985 téměř dvojnásobná částka — 27,8 miliardy dolarů a v roce 1988 to má být skoro trojnásobek — 42 miliardy dolarů.

Plnění prvních dvou úkolů americké vojenské strategie, „zaručené zničení“ a „přežití“, předpokládá získání schopnosti prvního odzbrojujícího jaderného úderu. Vojenský potenciál k tomu zahrnuje:

- strategické útočné zbraně a jaderné zbraně středního dosahu na předem určených základnách, schopné ničit zpevněné vojenské cíle,

- protiponorkové zbraně, schopné potápit protivníkovy ponorky se strategickými a operačními řízenými střelami (RS),

- kosmické protidružicové zbraně, schopné potápit protivníkovy ponorky se strategickými a operačními řízenými střelami (RS),

- kosmické protidružicové zbraně, schopné ničit družicové systémy včasné výstrahy, velení a spojení protivníka,

- protiraketovou obranu (částečně umístěnou v kosmu) a protivzdušnou obranu, schopnou ničit protivníkovy RS a bombardovací letouny, které přelily první jaderný úder a uskutečňují odvětný úder,

- spolehlivý systém velení, řízení a spojení.

Právě ve zdokonalování a rozšiřování těchto zbraňových systémů a technických prostředků leží těžiště výstavby strategických útočných a obranných sil, tzv. nestratégických jaderných sil, podpůrných systémů a vývoj kosmických útočných zbraní.

K zabezpečení třetího úkolu vojenské strategie USA, zajištění amerických globálních zájmů, směřuje budování a modernizace pravidelných sil a záloh pozemního vojska, vojenského letectva a vojenského námořnictva. Zvláštní důraz je položen na rozšíření počtu bojových plavidel vojenského námořnictva, na výstavbu vojska pro rychlé zasazení, na budování sil pro speciální operace, na podstatné zvýšení kapacity vzdušné a námořní přepravy. Značná část ozbrojených sil USA je předem určena v prostorech nebo blízko prostorů předpokládaného použití. Spojené státy mají přes 1500 vojenských základů a objektů na území 32 států po celém světě. Je na nich rozmístěno přes půl miliónu amerických vojáků.

Pokud jde o vedení ozbrojených konfliktů, americké ozbrojené síly jsou připravovány na současně zasazení na několika válčících. Americká vojenská strategie dokonce doporučuje otevřít frontu v dalších světových oblastech, kde je protivník v nevýhodě (tzv. geografická eskalace). Vojska jsou orientována na vedení dlouhodobé války (Weinberger: „Nemůžeme počítat, že válka skončí za několik měsíců, i když uděláme vše pro co nejrychlejší vítězství.“) Ozbrojené síly USA mohou být podle současné vojenské strategie použity v těchto **druzích válek**:

- **V subkonvenčních válkách** vedených jednotkami pro speciální operace buď v rozvojových zemích pokrokové orientace proti tamnímu politickému vedení, nebo v ostatních rozvojových zemích proti demokratickému hnutí k udržení reakčních proamerických režimů.

- **V intervenčních válkách** v mimoevropských oblastech buď pravidelnými konvenčními silami, nebo jednotkami pro speciální operace. Vojenská intervence může mít různou formu — nepřímou vojenskou intervencí prostřednictvím pomoci třetímu proamericky orientovanému státu [např. proti Nikaragui přes Honduras], přímou vojenskou podporu proamericky orienta-

ného režimu (např. Salvador), přímou vojenskou intervencí (např. Grenada), lokální válku (např. Vietnam). Pro intervenční války se na území USA buduje „vojsko pro rychlé zasazení“. Pro intervenci na Středním východě a v jihozápadní Asii bylo na území USA vytvořeno tzv. Střední velitelství amerických ozbrojených sil, do jehož podřízenosti by byly v případě potřeby vyčleněny předurčené síly.

— **V konvenční válce na válčišti**, kterou se rozumí ozbrojený konflikt mezi USA a SSSR a jejich spojenci s největší pravděpodobností v Evropě. Konvenční válka na evropském válčišti může být rozpoutána nenadálým napadením nebo po období příprav v průběhu zostřující se mezinárodní situace. Byla by vedena konvenčními silami USA a jejich spojenců podle zásad „kombinovaného vzdušného a pozemního boje“, aplikovaného na Evropu ve formě tzv. Rogersova plánu. Podstatou je schopnost současně s úspěšným vedením bojové činnosti vojsk v dotyku ničit síly protivníka v hloubce a zabránit jejich přísunu a zasazení, včetně použití vojenského letectva. Předpoklady pro to vytváří technický rozvoj konvenčních zbraní, zejména zavádění účinnějších zbraňových systémů

s delším dosahem a se submunicí s přesným navedením.

— **V jaderné válce na válčišti**, kterou se rozumí ozbrojený konflikt mezi koalicemi států NATO a Varšavské smlouvy vedený s použitím jaderných zbraní rozmístěných na evropském válčišti. Představy o omezení jaderné války v Evropě spolu s teoriemi „prodlouženého odstrašování“ nepřestávají zaměstnávat velení amerických ozbrojených sil. Chtělo by „řídít eskalaci“ a přimět státy Varšavské smlouvy na základě jejich obav z důsledků stupňování jaderného konfliktu ukončit válku za podmínek výhodných pro USA. Americké velení nevyklučuje ani neomezené použití jaderných zbraní na válčišti od samého počátku války.

— **Ve strategické jaderné válce**, kterou se rozumí ozbrojený konflikt mezi koalicemi států NATO a Varšavské smlouvy s neomezeným použitím všech sil a prostředků, které mají ve výzbroji. Může v ní vyústit jaderná válka na válčišti nebo může být rozpoutána od samého počátku konfliktu prvním odzbrojovacím jaderným úderem. Také strategická jaderná válka může být odstupována výběrem cílů.

Uplatnění vojenské strategie USA ve výstavbě ozbrojených sil

Vojenská politika USA se promítá v řadě činností a opatření v různých oblastech života Spojených států — v legislativě, v ekonomice, v civilní obraně, nejvýrazněji však na úseku ministerstva obrany a tam nejkonkrétněji ve výstavbě ozbrojených sil. Struktura, všechny druhy zabezpečení, velení a řízení, příprava ozbrojených sil vycházejí z úkolů vojenské strategie. Plány modernizace strategických sil i sil všeobecného určení sahají až do devadesátých let, výzkum, vývoj a zavádění kosmických útočných zbraní až do prvního desetiletí XXI. století.

U strategických útočných zbraní se modernizace týká všech tří složek — pozemních a námořních strategických RS i strategických bombardovacích letounů. Společným cílem nových zbraní je na základě zvýšené přesnosti, dosahu (u námořních RS), schopnosti překonávat nepřátelskou PRO, spolehlivosti dosáhnout vysokých ničivých účinků i proti zpevněným objektům a zároveň vyšší odolnosti a manévrovosti zlepšovat možnosti „přežít“ strategických zbraní. V průběhu osmdesátých let se má u strategických útočných sil také zvýšit o více než 50 % počet jaderných hlavic a pum a v roce 1990 má dosáhnout téměř

14 000. U pozemních strategických RS byly v roce 1986 zaváděny do operačního použití RS MX. Nová RS má desetinásobnou bojovou hlavičku, dosah až 11 000 km, vysokou přesnost zásahu, schopnost ničit zpevněné cíle a nižší zranitelnost, než dosavadní střely. Plán předpokládá na konci Reaganova funkčního období ve složení strategických sil 100 RS MX vedle 1000 RS Minuteman. Ve vývoji je malá mobilní pozemní strategická RS s jednou nedělitelnou hlavičkou Midgetman. Plánuje se dodávka 1000 těchto střel, které mají být zaváděny do výzbroje postupně od začátku devadesátých let. Námořní strategické RS procházejí též modernizací, kterou se zvyšuje jejich počet i účinnost. K 31 ponorkám s jaderným pohonem staršího typu (Lafayette) s 16 odpalovacími zařízeními, vyzbrojenými částečně RS Poseidon, částečně RS Trident I přibývají ročně 1–2 modernější ponorky Ohio (v roce 1985 bylo v operačním použití 6 těchto ponorek, od devadesátých let půjde o ponorky novější konstrukce) s 24 odpalovacími zařízeními, vyzbrojované přechodně RS Trident I. Od prosince roku 1989 budou všechny dosavadní ponorky Ohio postupně přezbrojovány a nové ponorky vyzbrojovány

strategickými RS Trident II (technické parametry jako RS MX). Třetí složka strategické triády, strategické bombardovací letectvo zvýší ještě v druhé polovině tohoto desetiletí svou údernou sílu postupným vyzbrojováním letounů B-52G a H řízenými střelami s plochou dráhou letu (ALCM, s jadernou hlavicí, dosah 2500 km) a zavedením 100 nových bombardovacích letounů B-1B. Pokračuje vývoj bombardovacího letounu ATB (se sníženou možností jeho zjištění technickými prostředky) — v první polovině devadesátých let má dostat strategické letectvo 120 letounů.

Při plnění strategických úkolů počítá velení USA v čim dál větším rozsahu s **jadernými zbraněmi středního dosahu** (v americkém dělení tvoří část tzv. nestrategických jaderných sil). U pozemních prostředků jsou to především RS Pershing I (108 odpalovacích zařízení), rozmístované od prosince roku 1983 v NSR. Vzhledem ke svým technickým možnostem (rychlost letu, dosah, přesnost, mobilita) představují na evropském válečném v této kategorii zbraní hlavní prostředek k vedení prvního odzbrojujícího jaderného úderu. Dále je pro strategické úkoly v Evropě určeno z pozemních prostředků 116 odpalovacích zařízení (464 RS) střel s plochou dráhou letu, plánovaných umístít v letech 1983—1988 ve Velké Británii, NSR, Itálii, Nizozemí a Belgii. U vojenského letectva mají být jako nosiče RS s plochou dráhou letu přizpůsobeny jak letouny B-52, tak B-1B. Od roku 1988 má být k dispozici 180 bombardovacích letounů s ALCM. Pro plnění strategických úkolů v globálním měřítku (včetně Evropy) americké velení předpokládá využívat ve velkém rozsahu námořní RS s plochou dráhou letu. Vyzbrojování hladinových lodí i ponorek těmito zbraněmi začalo v roce 1984. Do poloviny devadesátých let mají mít jaderné RS s plochou dráhou letu ve výzbroji 82 hladinových lodí a 101 ponorek.

Důležitou úlohu v úsilí o získání schopnosti k prvnímu odzbrojujícímu jadernému úderu přisuzuje současná americká vojenská strategie **strategickým obranným silám**. Reaganova administrativa se rozhodla odstoupit od politiky záměrného omezení protiraketové obrany (PRO), dohodnuté mezi americkou a sovětskou vládou začátkem sedmdesátých let. Snahou USA je získat schopnost zneškodnit Sovětskému svazu účinnou odvetu tím, že budou likvidovány jeho nejvýznamnější družicové systémy a že RS k odvetnému úderu nebudou schopné překonat zdokonalenou PRO. V současné době probíhající výzkumný pro-

gram rozšířeného systému PRO, urychlený na základě Reaganovy „iniciativy v oblasti strategické obrany“ a následně zavádění útočných kosmických zbraní v rámci PRO spolu s výstavbou operačního protidružicového systému povede v příštím desetiletí nezadržitelně k militarizaci kosmu s nedozírnými vojenskopolitickými a zahraničními politickými důsledky. Kromě PRO má být zdokonalována PVO proti bombardovacím letounům a RS s plochou dráhou letu, má být zvyšována účinnost a spolehlivost družicových i pozemních systémů včasné výstrahy, mají být zaváděny nové prostředky pro vyhledávání, zjišťování a sledování objektů v kosmu.

Plnění úkolů strategických sil je neodmyslitelné bez stálého zdokonalování **strategických systémů velení, řízení a spojení**. Má se zvyšovat spolehlivost systémů a zajištění přijetí rozhodnutí o použití strategických zbraní, řízení palebných prostředků, informovanosti o splnění úkolů, o stavu vlastních sil, o nových cílech, vzájemné spojení apod.

K zabezpečení globálních zájmů Spojených států je zvyšována kapacita všech druhů **sil všeobecného určení**.

Pozemní vojsko prochází organizačními změnami, dostává účinnější výzbroj a bojovou techniku, je zabezpečováno novými prostředky velení, řízení a spojení. Zvyšuje se jeho úderná a palebná síla, mobilita, protitanková kapacita. Mechanizované a obrněné divize dokončí v nejbližších letech přechod na novou organizaci „divize 86“. Část pozemního vojska má být schopná pružně plnit požadavky tzv. geografické eskalace. Ve výstavbě jsou dvě nové lehké pěší divize, plánuje se přezbrojit dvě dosavadní pěší divize lehkou výzbrojí a aktivovat lehkou pěší divizi ze záložních sil. Cílem je učinit téměř 50 % pozemního vojska na základě zvýšené mobility rychle použitelným kdekoli na světě. U amerického pozemního vojska v Evropě se v dosavadním složení změny nepředpokládají. Plánuje se zvýšit ve skladech na středoevropském válečném množství předsumované těžké výzbroje o 50 %, takže tam bude pro 6 svazků, o které má být podle plánu zvýšeno do 10 dnů současně uskupení 4 amerických divizí.

Modernizace pokračuje i u **vojenského letectva všeobecného určení**. Rostou jeho bojové možnosti především při činnosti v noci a za ztížených povětrnostních podmínek s použitím konvenčních prostředků ničení. K vojskům jsou dodávány moderní obměny bojových letounů typu F-15 a F-16. Podle zprávy amerického ministra obrany

z února roku 1985 v příštích pěti letech má být pro vojenské letectvo nakoupeno 1284 bojových letounů, což zajistí obměnu přes 40 % předpokládaného celkového stavu.

Ke značnému kvantitativnímu i kvalitativnímu růstu dochází u amerického **vojenského námořnictva**. Prezident Reagan mu vytýčil úkol získat a udržet nadvládu na světových oceánech a mořích. V osmiletém plánu na léta 1981–1988 se ukládá zvýšit počet bojových plavidel ze 480 na 600. Do roku 1985 se počet plavidel zvýšil asi o 50 (na 542). Počet letadlových lodí se má zvýšit ze 13 na 15, počet víceúčelových stíhacích ponorek na jaderný pohon na 100. Bude pokračovat modernizace letounového parku vojenského námořnictva. Ke značnému růstu bojové účinnosti vojenského námořnictva dochází vyzbrojením RS s plochou dráhou letu. Existují 3 modifikace těchto střel typu Tomahawk: protilodní RS s dosahem do 400 km, protizemní RS s konvenční hlavicí s dosahem až 1100 km a protizemní RS s jadernou hlavicí s dosahem až 2500 km. Všechny druhy mohou být vyzbrojeny jak ponorky, tak hladinová plavidla.

K zajišťování globálních zájmů USA je již několik let organizováno „**vojsko pro rychlé zasazení**“, složené ze všech druhů vojsk. Současný stav přes 200 000 osob se má zvýšit na 440 000. Vojsko pro rychlé zasazení má mít po svém dobudování 5 divizí pozemního vojska, 10 křidel taktického letectva, 3 bojová skupení letadlových lodí, 1 pohotovostní vylodovací skupinu a 2 divize námořní pěchoty. Zajišťuje se potřebný počet velkokapacitních dopravních letounů a plavidel, budují se základny, předstoupuje se část sil a těžké výzbroje do prostorů předpokládaného zasedání vojsk nebo do jejich blízkosti, zvyšuje se množství představené výzbroje skladované na plavidlech, zásoby veškerého představeného materiálu se plánuje zvýšit za dvě Reaganova funkční období o 150 %.

Rychlost a rozsah zásahu amerických ozbrojených sil závisí především na kapa-

citě **přepravy**. Proto je v plánech vojenských příprav USA věnována mimořádná pozornost zvyšování strategické mobility. Ve Weinbergerově zprávě Kongresu z roku 1985 se uvádí, že koncem tohoto desetiletí má být ve srovnání s rokem 1982 zvýšena kapacita vzdušné přepravy o 80 %, námořní přepravy o 110 %. V téže zprávě se zdůrazňuje, že evropská i asijská spojenci USA předurčili velký počet lodí pro přepravu sil a materiálu do jejich oblastí. Protože však kapacita jejich vzdušné přepravy je omezená, podstatnou část tohoto druhu přepravy musí zabezpečovat Spojené státy. Modernizují se dosavadní typy dopravních letounů C-5 a C-141, do roku 1988 má být verze s označením C-5 B a 44 civilních dopravních lodí, předurčených v případě potřeby pro vojenské účely.

Velkou péči věnuje americké velení výstavbě **sil pro speciální operace**. Tyto síly podřízené Velitelství speciálních operací působí v rámci vojenské pomoci v rozvojových zemích. Angažují se v boji proti demokratickému hnutí (v americké terminologii proti „teroristům“) v subkonvenčních operacích a při plnění zpravodajských úkolů. Reaganova vláda obnovila v roce 1981 tyto jednotky, doplnila je na plné stav, vyzbrojila modernější výzbrojí a bojovou technikou, postavila novou speciální skupinu pozemního vojska a speciální skupinu vojenského námořnictva. Pro příští léta je plánována výstavba dalších skupin a jednotek tohoto druhu.

V souladu s vojenskostrategickou koncepcí „přímé konfrontace“ se podstatně zvyšuje úloha **záložních sil**. Potvrzuje to mj. skutečnost, že v roce 1984 byla zřízena funkce náměstka ministra obrany pro otázky záloh. Dbá se o trvalý růst bojeschopnosti obou druhů amerických záložních sil — Národní gardy i Organizované zálohy. Doplnují se kádrově i materiálově, zkvalitňuje se jejich výzbroj a bojová technika, zintenzivňuje se bojová a operační příprava. Je příznačné, že nejvíce se rozšiřují počty záložních sil vojenského námořnictva a letectva.

Úloha spojeneckých svazků, zahraniční pomoci a vojenské technické politiky

Vojenská politika USA počítá při plnění svých globálních politických cílů s rozsáhlým využíváním spojenců a spřátelených zemí. Spojené státy kalkulují s ekonomickým a vojenským potenciálem svých partnerů, potřebují jejich území pro zřizování základů, pro bezpečné přelety a mezupřistání, pro technické zabezpečování sil vo-

jenského námořnictva apod. Spojené státy mají uzavřeno několik set dvoustranných a vícestranných vojenských smluv s více než šedesáti státy. Americká vláda má dále zájem na tom, aby spojenecké a spřátelené státy, shodující se s ní v třídních antisocialistických cílech, byly schopny v maximální míře samy plnit regionální vojenské

úkoly, aby USA nebyly nuceny nadměrně se vojensky angažovat. K tomu zaměřuje svou zahraniční, zejména vojenskou pomoc.

V roce 1984 USA poskytovaly zahraniční pomoc ve výši přes 14 miliard dolarů, z toho vojenskou pomoc za téměř 6,5 miliard dolarů. Rozdělení vojenské pomoci zřetelně ilustruje vojenskopolitické zájmy USA. Přes 60 % šlo na Střední východ a do jihozápadní Asie, z toho daleko nejvíce dostal Izrael (1700 miliónů dolarů), dále Egypt a Pákistán. Z latinskoamerických zemí se na vojenskou pomoc USA podílejí nejvíce Salvador a Honduras, ze zemí východní a jihovýchodní Asie Jižní Korea a Thajsko. Velká vojenská pomoc byla po-

skytována ekonomicky slabým, avšak vojensky významným státům NATO — Turecku, Řecku, Španělsku a Portugalsku (dohromady 1760 miliónů dolarů). Pokud jde o vojenskou technickou politiku, v amerických oficiálních dokumentech se zdůrazňují dvě otázky:

— vyzbrojit vojska nejmodernější vojenskou technikou, která by vedla k předstížení ozbrojených sil států Varšavské smlouvy, uvolnit na to potřebné finanční prostředky a zapojit do tohoto úsilí nejlepší vědeckotechnické odborníky USA a spojeneckých zemí,

— přísně dbát na to, aby nedocházelo k transferu moderní techniky k vojenským účelům do socialistických států.

Postoj USA při odzbrojovacích jednáních

Stanoviska amerických delegací při odzbrojovacích jednáních ve Stockholmu, ve Vídni, v Ženevě nebo kdekoli jinde můžeme pochopit (a tedy i předem odhadnout) jediné tehdy, posuzujeme-li je v kontextu s cíli a úkoly vojenské politiky Spojených států. Jakákoliv eventální dohoda nesmí narušovat žádoucí vývoj v poměru vojenských sil, tj. dosažení vojenskostrategické převahy, výstavbu potenciálu prvního odzbrojovacího úderu, plnění jednotlivých dílčích programů budování a přípravy ozbrojených sil. Naopak musí napomáhat např. doplňování zpravodajských informací, získávání jinými prostředky průzkumu, změně v poměru sil ve prospěch států NATO, omezování vojenského potenciálu SSSR ve střední Evropě, politice „odstrašování“ apod. Řada amerických návrhů zjevně předem nepřijatelných pro socialistické státy je určena jen k taktickým účelům, jako je získání času, klamání veřejného mínění, zakrývání neochoty ke skutečnému omezení zbrojení a odzbrojení. Výsledkem jsou nekonstruktivní postoje amerických delegátů při odzbrojovacích jednáních a skutečnost, že po nástupu Reagana do prezidentské funkce se nepodaři-

lo dojednat jedinou odzbrojovací dohodu. Vojenská politika Reaganovy vlády je hlavní překážkou, která brání pozitivnímu obratu.

Americká vojenská politika je nejen zrcadlem zahraničně politických záměrů a cílů USA, ale potvrzuje, že Reaganova vláda se nadále orientuje na jejich uskutečnění i ozbrojenými prostředky. Fakta o úkolech vojenské strategie, o zaměření a rozsahu výstavby ozbrojených sil vedle dalších válečných příprav USA vyvolávají znepokojení v celém světě. Země socialistického společenství čelí agresivním plánům Spojených států neúnavnou mírovou diplomacií, ale i odhodláním za žádnou cenu nedopustit změnu dosavadní vojenskostrategické rovnováhy. Generální tajemník ÚV KSSS M. Gorbačov prohlásil 26. 4. 1985 na recepci po podepsání protokolu o prodloužení doby platnosti Varšavské smlouvy: „Sovětský svaz a země Varšavské smlouvy neusilují o převahu ani na Zemi, ani ve vesmíru. Nechceme soutěžit v tom, kdo postaví vyšší jadernou ohradu. Nepřipustíme však ani porušení vojenskostrategické parity. To je společný pevný postoj účastníků Varšavské smlouvy.“